

I. ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА

• ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАЛОЖЕНИТЕ ПРОЕКТИ И ПРОГРАМИ В ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДПП „ВИТОША“ - 2005-2014 г.;

Планът за управление на Природен парк „Витоша“, утвърден с Решение № 305 от 22.04.2005 год. на Министерски съвет, е с период на действие десет години.

2014 година е последната година от изпълнение на ПУ на ПП „Витоша“.

В Плана за управление на парка са описани общо **210 режима**, разпределени в три групи по отношение на дейностите:

- Насърчаване;
- Допускане;
- Недопускане (Забрана).

В рамките на действието на Плана са установени **шест приоритета**, с планирани **19 програми**:

Първият приоритет засяга опазването, поддържането и възстановяването на биологичното и ландшафтно разнообразие, с включени **9 програми**, насочени към запазване естественото състояние и биологичния потенциал на горските местообитания, особено на старите естествени съобщества от смърч, на високопланинските тревни и субалпийските съобщества, на характерните ландшафти (каменни реки, карстови форми, пещери, скални образувания), на популациите от консервационно значими видове и лечебните растения, съхраняване естественото състояние, биологичния потенциал на уникалните торфени съобщества, крайречни съобщества и другите влажни зони в Парка, както и осигуряване на трайно съществуване на биокоридори между парка и околните планини – Плана, Верила и Люлин и по речните долини на реките Искър и Струма.

Съществено условие за успешното изпълнение на тази дейност е осъществяването на добро сътрудничество с ДГС, ДЛС, РИОСВ София и РИОСВ Перник и структурите на Столична община, свързани с охраната и опазването на територията на ПП „Витоша“.

Сериозен проблем е ниската степен на обезпеченост – финансова и кадрова. Въпреки законовата възможност, **няма назначена специализирана паркова охрана**. Липсата на финансови средства от страна на РИОСВ София не позволява добро управление на строго защитените територии – Бистришко и Торфено бранище. За тези територии до ден днешен няма разработен План за управление и това е предпоставка за непълното извършване на задачите по подобряване и поддържане на маркировката и информацията по границите и вътре в резерватите.

Реализирани проекти:

- Проучване на отделни организмови групи: гъби, лишеи, водорасли, мъхове;
- Проучване на приоритетни за опазване растителни съобщества: крайречни, торфища и преовлажнени терени, тревни съобщества върху варовик;
- Идентифициране и картиране на тревни и храстови местообитания от Директива 92/43/ЕЕС във високопланинската и горската зона на ПП Витоша;
- Проучване и подпомагане популациите на редки и застрашени видове растения;

- Проучване на възобновителните процеси във ветровалните петна на Витоша и препоръки за природосъобразното им и устойчиво управление;
- Оценка на степента на увреждане на тревната покривка и мерки за подобряване на състоянието по ски писта “Витошко лале”;
- Проучвания във връзка с борбата срещу корояда-типограф (*Ips typographus* L.) и възстановяване на засегнатите от него смърчови гори;
- Ограничаване инвазията на *Fallopia japonica* в букови местообитания;
- Възстановяване на находището на алпийския повет, подпомагане на популациите на планинския явор и на тиса;
- Възстановяване на крайречни гори по поречието на реките Струма и Куртова;
- Ежегоден мониторинг на редки и защитени растителни видове;
- Реинтродукция на Балканска дива коза;
- Поддържане на местообитанията на лалугери чрез косене и създаване на втора популация от лалугери в ПП „Витоша“ в района между селата Ярлово и Чуйпетлово;
- Възстановяване на пет езера – Симеоновски и езеро Кикиш за подобряване условията на земноводните;
- Разработена бе цялостна система за регистриране на изстрели. Системата покрива голяма част от територията, която заема популацията на диви кози;
- Специализирана карта на туристическата инфраструктура на територията на ПП „Витоша“;
- Воден баланс на територията на ПП „Витоша“;
- Социологическо проучване на общественото мнение;
- Мониторинг на туристическия поток;
- Картиране на храстови съобщества, приоритетни за Европейската общност съгласно Директивата за хабитатите в субалпийския пояс на ПП „Витоша“. Изследването установява 5 типа храстови природни местообитания, включени в Директива 92/43/ЕЕС;
- Реализиран проект за проучване на горскоплодните видове в южните части на ПП „Витоша“. В резултат от проекта е проучено разпространението на горскоплодните дървесни и храстови видове в основните речни долини по южните склонове на Витоша. Изследването обхваща участъци от долините на реките Кладнишка, Матница, Струма, Добри дол и Живата вода;
- Изследване на състоянието на планинския явор (*Acer heldreichii* Orph. ex Boiss) на територията на ПП „Витоша“. Направено е проучване на разпространението и състоянието на вида на територията на парка и са отправени препоръки за бъдещето му управление от страна на дирекцията на парка;
- Проект „Картиране на природни местообитания и свързаните с тях синтаксони в Боснешкия карстов район на територията на ПП „Витоша“. Фитоценологична роля на популациите от лечебни растения в този район“;
- Проект на ДПП „Витоша“ – „Устойчиво управление на торфищата във връзка с опазване на биоразнообразието, въглеродния баланс и промените на климата, както и състоянието на природни местообитания 7140 и 91D0 и преходи между тях“;
- Проекти на ДПП „Витоша“ по подобряване състоянието на 3 групи животни и пещерите като уязвимо местообитание. За три групи животни (бозайници, безгръбначни и риби) се очаква да се подобрят качествата на

популациите – червен аполон (*Parnassius apollo*), главоч (*Cottus gobio*), мечка (*Ursus arctos*);

- Проект „Установяване на находищата на дивата котка (*Felis silvestris*) на територията на Природен парк „Витоша” с цел набелязване на мерки за опазването им“.

Вторият приоритет е свързан с управлението и устойчивото ползване на възобновимите природни ресурси, с включени **2 програми**.

Той е *постигнат частично* чрез разработване на план за пашата, разработване на проекти и програми за екологосъобразното земеделие. Ограничен е напредъкът по отношение на регулиране на дейностите по отглеждане на домашните животни.

Чрез **третия приоритет** – ефективно управление на туризма при съхраняване на биологичното и ландшафтно разнообразие (**1 програма**) се цели оптимизиране на рекреационните и туристически дейности на територията на парка, съвместими с поддържането на биоразнообразието и ландшафта чрез разработване на проекти и дейности за:

□ Пренасочване на туристическия поток към южните склонове на планината чрез изграждане на маршрути;

□ Разработване на екологично ориентирана туристическа политика за развитието на парка и прилежащите територии, насочени към:

- Насърчаване развитието на природосъобразни форми на туризъм: летен пешеходен туризъм, зимен пешеходен туризъм със ски и снегоходки, познавателен туризъм.

- Създаване на информационни материали за туристическите маршрути, обектите, консервационно значимите видове, съобществата и процесите в парка, както и за неговото популяризиране като туристическа дестинация;

- грижа за безопасността на туристите: предупредителни стълбове и табла за опасност от лавини, разчистване на пътеки от паднали дървета и др.

□ Определяне и оборудване на зони и маршрути, достъпни за хора с увреждания – м. Дендрариума и м. Игликини поляни, 5 нови площадки за хора с увреждания:

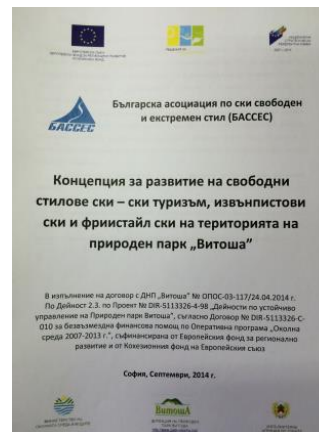
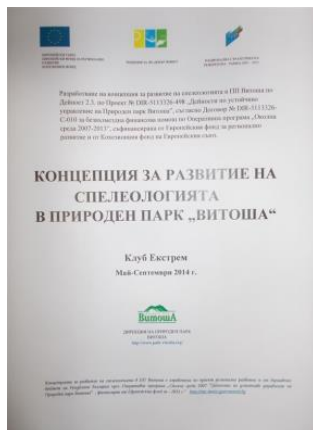
□ Обновление и допълване на маркировката.

□ Развитие на спортно-рекреационната инфраструктура за лятно ползване - включват се многобройните дейности по ремонтиране на разрушени от пълноводието на реките и поройните дъждове алеи, пътеки, мостове и дървени скари.

□ Определяне на подходящи маршрути и места за практикуване на екстремни спортове – разработени са 6 броя концепции за развитие на алтернативни спортове.

□ Контрол върху поведението на посетителите и въвеждане на санкции, налагани „на място“ при извършване на нарушение от посетителите.

До края на програмния период Приоритет 3 се очаква бъде постигнат напълно, с изключение на ограниченията, които има по последния пункт.

Четвъртият приоритет (1 програма) е насочен към поощряване на научните и образователни дейности:

□ Представяне на природното и културно-историческото наследство на парка;

- Изграждане на туристически и екологични маршрути с познавателна насока;
- Развитие на мрежата от посетителски центрове и тяхната дейност. До този момент на територията на Парка са изградени три музея: Музей на мечката, Музей на совите и Музей на водното конче. От 11.12.2012 г. започна да функционира детски екологичен информационен център в местността „Белите брези“;
- Осигуряване на достатъчно количество достъпна информация за консервационно значимите видове, съобществата и процесите в парка;
- Популяризиране на обектите от културно-историческото наследство.

По Приоритет 4 дейностите са реализирани. Наблюдава се повишаване на екологичната култура на посетителите чрез изграждане на музеите за Совите, Мечката и Водното конче, чрез изграждане на маршрути с познавателна насока, чрез издаване на информационни материали за Природен парк „Витоша”, както и чрез дейностите, които се извършват в Детски екостанционар „Белите брези“. Към момента ДПП „Витоша“ има сериозни притеснения, свързани с бъдещето на музеите на Совите и Водното конче, поради възникнали реституционни претенции към сградите.

Петият приоритет (3 програми) е свързан с осигуряването на обществена подкрепа и развитие на партньорства за постигане целите на парка. Това може да се постигне като се насочи вниманието към насърчаване производството на екологично чиста селскостопанска продукция; включване на населението от прилежащите селища в обслужването на различни форми на туризъм в парка; техническо сътрудничество и подкрепа на местни фирми, развиващи и предоставящи туристически услуги на територията на Парка, както и ориентиране на местната икономика към бизнес, свързан с парка.

В тази насока изпълнението е успешно. Договорените по оперативните програми ресурси са концентрирани в дейности по популяризиране дейността на Парка. Изпълнението на този приоритет е свързан с издаване на рекламни материали, постигане на подкрепа от страна на населението. Напредъкът по отношение на стратегиите за разработване на партньорски програми за участие в управлението на Парка е ограничен.

Шестият, но не на последно място, приоритет е постигане на ефикасно управление на парка, за което трябва да са налице трите основни компонента (**3 програми**), а именно:

- Да се определят въпросите, свързани с индивидуалните зони и със системата защитени територии;
- Да се определи предназначението на системите и процесите на управление;
- Да се въведат цели на защитената територия (Phillips, A., 2000)
 - За да бъде управлението на парка ефикасно, е необходимо да се създаде подходящ административен механизъм с ясно поставени цели:
- Да се приложи модел за управление на парка, който да съчетава интересите на държавата, местните общности и заинтересованите страни;
- Изискванията за опазване и развитие на Парка да намират отражение в регионалната схема за планиране и плановете за регионално развитие;
- Да се поддържа и оптимизира инфраструктурата в съответствие с изискванията на специалните закони и при спазване на природозащитните цели на парка.

Специфичните цели на Приоритет 6 на Плана за управление, обхващат следните области: разработване на система за координация на действията на заинтересованите страни, мобилизация на доброволци, предложения за хармонизиране на инфраструктурата с парковата територия.

Общата тенденция за изпълнение на мерките по приоритетите на Плана за управление е положителна. Това произтича от факта, че заложените приоритети в Плана за управление на Природен парк „Витоша” са успешно изпълнени в по-голямата си част.

Като обобщение на представената завършеност на заложените приоритети могат да се идентифицират няколко критични фактори, които ограничават напредъка по постигането им.

Единият фактор е, че Планът за управление на Природен парк „Витоша” е със законово утвърдена продължителност на изпълнение и идентифицираните мероприятия са с дългосрочна перспектива.

Друг недостатък е затруднената колаборация с други организации и институции, изпълняващи Плана за управление на Природен парк „Витоша”.

Третият ограничаващ фактор касае финансиране от различни държавни институции, (например за извършване на проучвания и експониране на пещерите от Боснешкия карстов район е необходимо съдействие от археолози).

Може да се направи извода, че най-голямо предизвикателство е реализацията на програмите:

- Опазване и поддържане на териториите над горната граница на гората;
- Опазване и поддържане на влажните зони и торфищата в парка, извън територията на резерватите;
- Опазване на характерни уникални и типични за парка особености на ландшафта;
- Интегриране на план за управление на водоползването;
- Проучване и подходящо експониране на пещерите от Боснешкия карстов район;
- Ограниченият напредък в изпълнението програмата по „Определяне на териториите за екологосъобразно земеделие” по Втори приоритет;
- Управление и устойчиво ползване на възобновимите природни ресурси.

Територията на парк „Витоша” попада в две Регионални дирекции по горите София и Кюстендил и Югозападно предприятие Благоевград с неговите териториални поделения – ТП „Държавно горско стопанство – София” и Държавно ловно стопанство “Витошко – Студена”.

Контролът и координацията на всички дейности и мероприятия, методическото ръководство, изпълнението на паркоустройствени проекти, планирането и организирането на научни изследвания, образователните програми, организирането на посетителски и информационни центрове, организирането на мероприятия по опазване и възстановяване на биологичното и ландшафтното разнообразие; развитието на туризма и рекреацията, поддържането на архив и база данни за територията на парк „Витоша” се осъществява от административния орган - Дирекция на Природен парк „Витоша”, съгласно Плана за управление.

Един от важните аспекти за изпълнение на дейностите от Плана за управление е процесът на финансиране. Дирекцията на Природен парк „Витоша” е третостепенен разпоредител с бюджетни средства, които всяка година имат

различна стойност. Изпълнението на Плана за управление с регламентираните бюджетни средства от ИАГ е невъзможно, тъй като тези средства са недостатъчни за успешно изпълнение на основните приоритети в нормативно определения планов период. Поради това Дирекциите на Природните паркове в България идентифицират възможности, реализират проекти, за които е кандидатствано и търсят различни пътища за намирането на донори.

След влизането в сила на Закона за защитените територии и създаването на специализирана паркова администрация през 1998 г., усилията на Дирекцията на Природен парк „Витоша“ се насочват към опазването на растителни и животински видове с национална и световна значимост, а също така и към възстановяване на представители на фауната, отдавна изчезнали от планината. В този период се реализират множество проекти на ДПП „Витоша“, подкрепени от различни български и чуждестранни организации. На територията на парка се завръща балканската дива коза, изчезнала преди повече от век от планината. Подпомага се популацията на пернатоногата кукумявка. Възстановяват се находищата на тиса и петтичинковата върба.

Наред с опазването на биологичното разнообразие, сред приоритетите на парковата администрация в този период е изграждането на информационна система на парка. Поставят се информационни табла и насочващи табели. Изграждат се няколко специализирани алеи за хора с различни увреждания: ботаническа алея за незрящи в м. Дендрариума, спортно-информационна алея за хора с увреждания на опорно-двигателния апарат и зрението в м. Игликина поляна, торфищна информационна алея в м. Офелиите и детски екологичен център на открито в м. Дендрариума. През 2014 г. са изградени 5 площадки за хора в неравностойно положение със спортни уреди, специализирани пейки и табели на брайлово писмо.

Още през първите години от създаването си Дирекцията на Природен парк „Витоша“ работи за приобщаване и на най-малките – децата към идеята за опазването на природата. В местностите Дендрариума и Белите брези три музея: на мечката, на водното конче и на совите посрещат вече почти десетилетие своите посетители. В Детски екостанционар „Белите брези“ детски групи почти ежедневно посещават сградата и разглеждат изложбите в нея, като през почивните дни се провеждат и прожекции на детски анимационни филми. Информация за защитените територии в България и по света предоставя и Националният парков информационен център в София, създаден през 2002 г., а образователните плакати за птиците, дърветата и храстите, бозайниците, пеперудите и лечебните растения присъстват в кабинетите по ботаника и природознание на столичните училища и подпомагат учебния процес. Дирекцията на Природен парк „Витоша“ издава и множество специализирани издания – ценно помагало за ученици и студенти. Сред тях са: „Определител на дърветата и храстите в ПП „Витоша“, „Определител на птиците в ПП „Витоша“, „Определител на бозайниците в България“, „Лечебните растения в ПП „Витоша“, „Пътеводител на Природен парк „Витоша“, „Следите на бозайниците в България“, „Природното богатство на Витоша“, „Пеперудите на Витоша“, туристическа карта на ПП „Витоша“ на български и английски език, както и много други информационни материали и брошури.

Актуализация на ПУ

Тя е законово регламентирана. Чрез нея следва да се отразят всички настъпили промени през изминалия планов период, да се анализира състоянието

и да се набележат новите задачи и приоритети за следващите 10 години, като се запазят и прецизират дългосрочните цели.

Прието и одобрено от МОСВ е заданието за неговото разработване. През месец декември, след проведена обществена поръчка по ЗОП е определен изпълнител, с когото е сключен договор. Предоставени са всички налични в ДПП „Витоша“ разработки – проекти, проучвания, база данни, доклади и др. за периода 2005-2014 г.

• **ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО „ГОДИШНИЯ ПЛАН ЗА РАБОТА НА ДИРЕКЦИЯТА ПО НАПРАВЛЕНИЯ“:**

От планираните през 2013 г. дейности по направления, в т.ч. и искания от ДПП средства за честване на 80-годишния юбилей на парка се извършиха две промени и одобрения за изпълнение бюджет от ИАГ през 2014 г. възлиза на 40000 лв. (34,19% от предвидения) за мероприятията и 42785лв. за мероприятията по LIFE +. Допълнително през м. октомври бяха отпуснати още 13 000лв. за честването на 80-годишния юбилей на парка. В таблицата са отразени претърпелите промени по бюджет 2014 г.

Бюджет	Стойност на мероприятията бюджет	Мероприятия по LIFE +
Планиран от ДПП Витоша и представен в ИАГ 31.08.2013	116 980,00	29 360,00
След поискана редукция от ИАГ 26.03.2014	86 700 (74,11%)	42 785,43
Одобрен 20.05.2014	40 000 (34,19%) или намален с 65,81%	42 785

Всичко това наложи много сериозни ограничения и изпълнение на най-належащи дейности:

1. Изграждане на архитектурни елементи и паркова инфраструктура – само в рамките на LIFE +

- Изработени и монтирани са 5 броя **информационни табла** за консервационните дейности по проекта: с. Чуйпетлово – 2 бр; тур. ц-р Алеко – 1 бр.; х. Кумата – 1 бр. и м. Коняръника – 1 бр.

- Изградени са 210 м **дървени скари** за преминаване в мочурливи и влажни местообитания: м. Платото, м. Коняръника, м. Ветровала, м. Офелиите

- Изградени са 420 м **дървени парпети** срещу навлизане на МПС - м. Златни мостове; м. Симеоновски езера; за съхранение на новозасадени смърчови култури - тур. ц-р Алеко

2. *Връзки с обществеността;*

- *Годишна поддръжка на интернет сайта на парка Б17*

www.park-vitosha.org

- ✓ Изработване на нов дизайн и преработка и актуализация на информацията в сайта. Актуализация на цялата информация в сайта на ПП „Витоша. Обновяване на визията и функционалността, въвеждане на богата гама от снимки за флората, фауната, парковата инфраструктура и историята на Парка.
- ✓ Редакция и качване на нови общо 196 страници в сайта.
- ✓ Публикуване на десетки новини и обяви, свързани със значими събития на територията на ПП „Витоша“

➤ *Издаване на рекламни материали*

✓ Изработка на 15 вида рекламни магнити с растителни и животински видове от Витоша

✓ Изработка на 11 вида рекламни значки с растителни и животински видове от Витоша

✓ Издаване на календар на природните паркове в България

✓ Изработени юбилейни 2 вида книжни торбички, папка, химикал и тефтер с логото на парка.

➤ *Периодични публикации, семинари и работни групи*

✓ Проведени инициативи за 80-годишния юбилей на ПП „Витоша“

Научна конференция – 21 и 22.10.2014 г. в голямата зала на БАН – доклади, поздравителни адреси, връчване на плакети и грамоти, обявяване на попедителите в конкурс за едноминутен филм за анимация за ПП „Витоша“, тържествен концерт.

Честване по селища около ПП „Витоша“, с организирани разнообразни прояви - изложби, литературни вечери, концерти на местни самодейни състави и групи. Връчване на грамоти на кметствата, училища, детски градини, туристически дружества, читалища и ветерани и туристически деятели (10.10 – с. Железница – НЧ “Пробуда-1926”; 11.10 – с. Боснек – Туристически информационен център; 14.10 – Честване 80-години ПП „Витоша“, съвместно с храмов празник „Св. Петка“ в с. Бистрица и с. Ярлово; 15.10 – кв. Драгалевци, район Витоша - НЧ „Св. св. Кирил и Методий”; 16.10 – кв. Симеоново, район Витоша – Народно читалище „Отец Паисий; 17.10 – кв. Бояна, район Витоша - Народно читалище „Виделина”; 18.10 – с. Рударци и с. Кладница пред кметствата; 19.10 – с. Владая, съвместно със с. Мърчаево –събор на с. Владая и почитане Преп. Йоан Рилски Чудотворец – на оброк Св. Иван Рилски; 20.10 – кв. Княжево - Народно читалище „Братя Миладинови – 1917 ”.

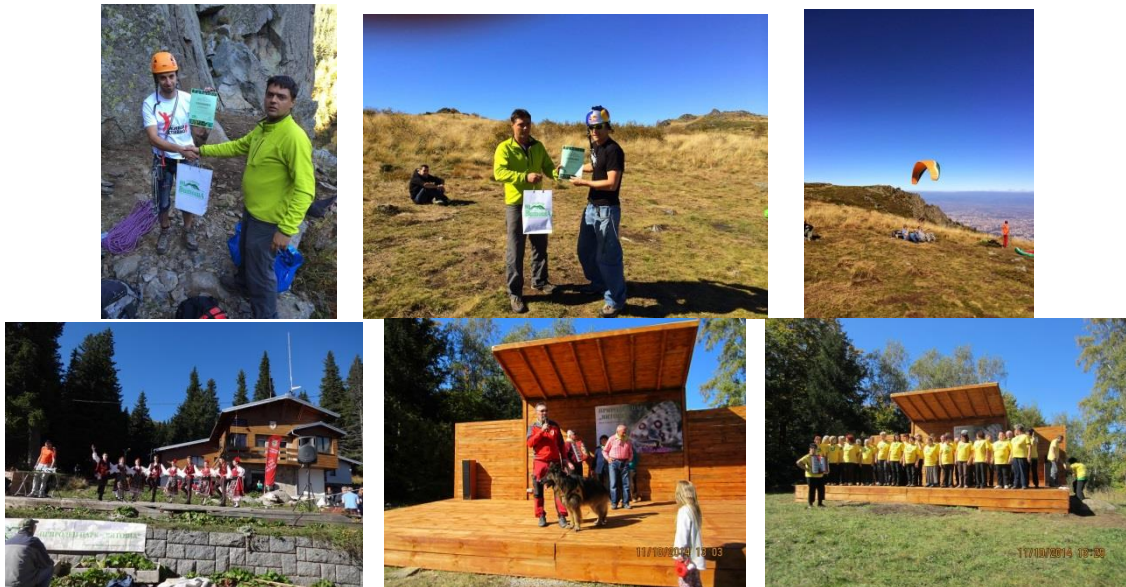
Представяне на изложбата „Витоша – страници от историята“ в Регионалния исторически музей в гр. Перник .

Пленер в детски екостанционар „Бели брези“ посветен 80-годишнината на ПП „Витоша“ - Художници от Китай, Русия, Чехия, Полша, Италия, Сърбия и България се събраха на пленер в Природен парк „Витоша“. Инициативата е осъществена със съдействието на Община Перник, Художествената галерия в Перник и пернишкото представителство на Съюза на българските художници. Графики с въглен ще останат спомен от един слънчев есенен ден на Детски екостанционар.

Провеждане на Спортен празник на Витоша, посветен на 80-годишнината на Природен парк „Витоша“ и в рамките на кандидатурата на София за европейска столица на спорта през 2017 г.

Фотоконкурс

Конкурс за детско стихотворение, рисунка или разказ

Конкурс за анимационен филм за ПП „Витоша“ – представени 19 филма, 3 отличени и наградени. Остават в картотеката на ДПП „Витоша“.

✓ Участие в 5 ти Международен фестивал „Златен Кукер“, връчване на награда и начало на сътрудничество.

✓ От 5-и юни – Световния ден за опазване на околната среда, започна съвместна инициатива с организаторита на Международен фестивал за анимационно кино „Златен Кукер“ – предоставени за прожекция и прожекции в съботни и неделни дни до м. октомври на наградени филми, филми с екологична насоченост и детски филми.

➤ **Проведени работни срещи**

- ✓ Работна среща на екипа на ДПП „Витоша“ с общинска администрация Перник за представяне на предвидените дейности на Витоша по проектите на територията на община Перник

- ✓ Работна среща на ДПП „Витоша“ със Столичен инспекторат

- ✓ Работна среща със собственици и ползватели на сгради в Парка

- ✓ Работна среща за представяне на проекта „Смекчаване уязвимостта на водните ресурси към климатичните промени”, CC-WARE в Детския екостабионар „Бели брези“ – съвместно с ИАГ, РДГ

- ✓ Откриване на Седмица на гората 2014 г. с изложба на дърворезбаря Васил Даскалов и Клуб на лесовъди – ветерани в Детския екостационар „Бели брези“

- ✓ Кръгла маса за състоянието на горите – съвместна инициатива на ДПП „Витоша“ с Лесозащитна станция София в рамките на Седмица на гората 2014

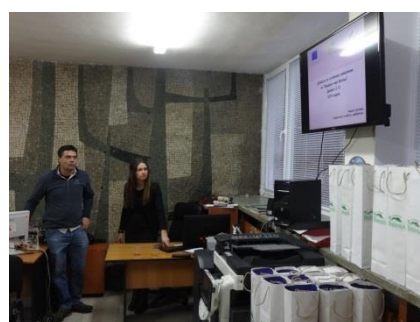
- ✓ Работна среща на ДПП „Витоша“ с участници в международен проект Signal на програмата BiodivERsA

- ✓ Работна среща на експертите от ДПП „Витоша“ със студенти от Литва

- ✓ Отбелязване на Международния ден на доброволците

➤ *Участие в изложения, спортни и туристически прояви*

- ✓ Представяне на дейността на ДПП „Витоша“ на традиционния фестивал „Зелени дни“ съвместно с ОП „Туристическо обслужване“ към СО

- ✓ Участие на ДПП „Витоша“ в изложението „Природа, лов и риболов“ в гр. Пловдив

- ✓ Участие в традиционният поход „По стъпките на Чолака“. В похода се включиха туристическо дружество „Погледец“ (с. Бистрица) - организатор, ТД „Рилски турист“ (гр. Самоков), ТД „Планински орли“ (кв. Драгалевци), ТД „Веслец“ (гр. Враца), клуб „Мургаш“ (гр. София), екоclub от гр. Етрополе

- ✓ Откриване „Алея на билките“ и честване на Еньовден, съвместно с Национален клуб „Петър Димков“

- ✓ Откриване Алея „Сила и Живот“ – Симеоновски езера – Ел-Шадай

- ✓ Участие на ДПП „Витоша“ в изложението „Княжево фест“
- ✓ Участие в стартиране на проект по ОПОС на РИОСВ София в ИЦ Драгалевци

➤ *Доброволчески акции*

- ✓ Участие в инициативата „Моят зелен град“, събрала на Витоша в местността Дендрариума много доброволци, вложили своя труд за обновяване на парковата инфраструктура и залесяване

- ✓ Участие в инициативата на БТВ „Да изчистим България за един ден“

➤ ***Охрана и поддържане на Детски екостационар Белите брези Б24***

- ✓ За осигуряване на надеждна защита на сградата и имуществото, поддържа СОТ, извърши се застраховане на сградата, сключи се договор за осъществяване на стопанисване и поддържане, осъществява се видеонаблюдение. По този начин се гарантира двадесет и четири часово присъствие в сградата и постоянна връзка с директора и отговорника от ДПП и органите на властта.

3. *Екологично образование*

Чрез работата и инициативите в НПИЦ, Детски екостационар „Бели брези“, музеи и мероприятия в училища, детски градини и читалища. Проведени конкурси, спортни и туристически мероприятия. През активния период от май до октомври отново беше осъществено анимационно обслужване на музей на мечката и Детски екостационар от 2-ма човека.

4. *Практико-приложни изследвания за опазване и възстановяване на биологичното разнообразие;*

Извършен мониторинг на защитени растителни и животински видове. Премахнати отпадъци от целеви местообитания по (Life+).

Подпомагане на студенти-стажанти, доплонанти и докторанти с информация, наблюдение и оказана методологична помощ.

5. *Мероприятия за поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие – реализирани по ОПОС;*

6. *Контролни дейности;*

Осъществени проверки по сигнали и текущи проверки от експерт охрана и служители от РДГ, ДГС, ДЛС и ЮЗДП, РИОСВ и общински специализирани служби.

Участие в различни комисии.

Поддържане на система от видеонаблюдение на подходите на парка – 3 пункта.

• **ПРОЕКТИ С ВЪНШНО ФИНАНСИРАНЕ:**

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЧЕТИРИ ПРОЕКТА С ВЪНШНО ФИНАНСИРАНЕ

- Проект „Изпълнение на приоритетни дейности от Плана за управление на Природен парк „Витоша“ – Фаза II“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.“, изпълнява се от 2012г.,
обща стойност - **1 899 975 лв.**
- Проект „Дейности по устойчиво управление на Природен парк „Витоша“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.“, изпълнява се от 2012г.,
обща стойност - **5 240 300 лв.**
- Проект „Опазване и възстановяване на I1 типа природни местообитания край реки и влажни зони в 10 Натура 2000 места в българските гори“ LIFE+, (Обща стойност 2 419 037 – обща стойност на проекта към ИАГ, за ДПП Витоша - 172783,19 лв. (88 344 евро), от които 124345,85 лв. (63 578 евро принос ДПП Витоша).
За 2014 г. - **42 785 лв.**
- Проект „Повишаване на квалификацията и разширяване компетентността на служителите от ДПП „Витоша“, чрез обучения” - Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, нов проект за 2014 г.,
обща стойност - **44 382,71 лв.**

✓ **ПРОЕКТ: „ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРИОРИТЕТНИ ДЕЙНОСТИ ОТ ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПРИРОДЕН ПАРК ВИТОША – ФАЗА II” (дейностите са приключили към 31.12.2014 г.)**

Изпълнява дейности по:

Дейност 1 Подпомагане популациите на редки, защитени и уязвими видове растения на територията на ПП Витоша

По тази дейност е закупен високопроходим автомобил Toyota Hilux 2.5-D-4D Comfort. По договор № ОПОС 02-10/23.10.2012 са засадени 200 нови индивида от елвезиево кокиче в парка. Популацията му, която се считаше за изчезнала от Витоша е

възстановена по поречието на Боянска река, създадени са и още две находища на кокичето по поречието на реките Кладнишка и Струма. Популацията на петтичинковата върба беше подпомогната с нови 200 фиданки, засадени на подходящи мочурливи места в смърчовите гори на Витоша. Произведени са и 200 индивиди жълта тинтява, които ще се съхраняват до пролетта в разсадник, когато ще бъдат засадени на подходящи места в парка. Производството на мушмуловидна скоруша претърпя неуспех поради загиване на вкоренените резници и слаба жизнеспособност на семената. Изпълнителят не е извършил производство на посадъчен материал от мушмуловидна скоруша (*Sorbus chamaemespilus*). Съгласно уведомление от Изпълнителя от 31.05.2014 г. неуспешният опит за производство на мушмуловидна скоруша се дължи на независещи от него причини, т.е. не е по негова вина, поради което същият не дължи неустойка на Възложителя.

В резултат на действията, предприети от изпълнителя по договор № ОПОС 02-07/03.10.2012 г, се установи, че за производство на мушмуловидна скоруша по метода ин витро е необходимо по-дълъг срок от предвидения по договора. Първият етап от графика по договора е изпълнен, но поради неизпълнение на втория етап страните се споразумяха, че: възложителят не дължи на Изпълнителя сумата за окончателно плащане по договора, която е в размер на 40 % от цената за изпълнение; Изпълнителят дължи на Възложителя 10% от полученото авансово плащане по договора, а именно – 795 лв.; Съгласно чл. 9 ал. 1 от договора Изпълнителят дължи на Възложителя неустойка в размер на 20 % от цената на дейностите, включени във втори етап от договора, а именно 795 лв.

Дейност 2 Опазване и експониране на забележителни дървесни екземпляри на територията на ПП Витоша

На територията на ПП „Витоша” са идентифицирани 20 броя забележителни дървесни екземпляри от 8 вида – бук, габър, смърч, бяла мура, космат дъб, зимен дъб, явор и планински ясен. По договор № ОПОС 02-42/02.10.2014 г. около двадесетте дървета са изградени 17 броя дървени огради.

Върху оградите са поставени табели с основна информация за дървесния екземпляр и вида, към който той принадлежи. Информационните табели (общо 30 на брой са изработени без договор, само с фактура).

По договор ОПОС 02-11/23.10.2012 г. от забележителните дървета са събрани резници и чрез прилагане метода на присадките е създадено тяхно вегетативно потомство. Произведени са 80 броя фиданки – по 10 броя от 8 вида. Всички те са засадени в м. Дендрариума от доброволци. Изготвени са 8 броя метални информационни табели със собствени стойки, съдържащи информация за произхода и вида на произведените фиданки. Табелите ще бъдат монтирани през пролетта на 2015 г.

Дейност 3 Определяне и защита на важни територии за недопускане на безпокоенето на кафявата мечка

По договор № ОПОС-02-17/15.12.2012 г бяха уловени и маркирани с GPS-GSM нашайници две мечки.

- по договор № ОПОС-02-18/15.12.2012 г са картирани бърлози на мечки. Предоставен е доклад за разпространението на кафявата мечка на Витоша, описани са районите за маркиране на предупредителни табели. Изработени и монтирани са 10 броя информационни табели за районите най-често обитаеми от мечки.

- по договор № ОПОС-02-44/13.10.2014 г. е закупена специализирана векторна карта и регистри в цифров вид на CD – два екземпляра, графичен вид – два екземпляра и на хартиен носител в мащаб 1:10000 в два екземпляра.
- по договор №.ОПОС-02-36/27.06.2014 г. са засадени 200 броя горскоплодни фиданки. (брекина, офика, дива круша, киселица, скоруша)

Дейност 4: Завършване на програмата за възстановяване на Балканската дива коза на територията на ПП Витоша

По договор №.ОПОС-02-15/26.11.2012 г. бяха уловени и транспортирани 10 бр. диви кози до територията на ПП „Витоша“. Козите бяха уловени от НП Пирин и освободени в адаптационното заграждение на Витоша, където ще претърпят процес на адаптация и след около година ще бъдат освободени.

- по договор № ОПОС 02-21/26.08.2013г. е закупен капан за улов на диви кози тип „Вдигаща мрежа“, който позволява работа в безлесната зона на планината, където са и най-честите местообитания на диви кози и намалява до минимум треса за козите при улов.

- по договор № ОПОС 02-16/26.1.2012г - районът на адаптационното заграждение беше охраняван денонощно от служители, които ежедневно обхождаха заграждението и проверяваха цялостта на оградата. При наличие на хищници и набези в оградата подаваха сигнал към служител на парка.

- по договори № ОПОС 02- 27/ 20.05. 2013 г.;№ ОПОС 02-28/ 20.05. 2013 г. и № ОПОС 02-29/ 20.05. 2013 г. От страна на експертите за наблюдение са попълнени 480 броя формуляри за наблюдение на диви кози вътре и извън адаптационното заграждение.

Дейност 5: Възстановяване на популацията на главоча (Cottus gobio) на територията на ПП „Витоша“

По Договор № ОПОС-02-22 /27.02.2013г. е извършено следното: Реинтродукция на предварително маркирани екземпляри в р. Плакария, в участък попадащ в границите на ПП Витоша. Реинтродукция на ювенилни екземпляри главоч от изкуствено размножените в лабораторни условия. Изработване на количествена оценка на близките популации в басейна на река Искър (относителна численост и биомаса). Изчисляване на площта на потенциалните местообитания на вида в местата за реинтродукция. Маркиране на реинтродуцираните екземпляри с PIT маркери, с цел проследяване и контрол на различните подходи при реинтродукция

Дейност 6: Възстановяване на популацията на червения аполон (Parnassius apollo) на територията на ПП Витоша

По Договор ОПОС-02-14/26.11.2012 г. се изградиха три заграждения в покрайнините на с.Боснек и над с.Владая; Интродуцирани са екземпляри от Червен аполон, уловени при 3 отделни експедиции в района на Западните Родопи – общо 33 екземпляра, от които 31 женски и 2 мъжки. От тях в заграждението на Боснек бяха пуснати 21 женски + 2та мъжки, а във временни малки клетки на Черния кос – 5 женски. Чрез изкуствено размножаване бяха излюпени и отгледани 280 ларви, от които след преминаването през 5-те стадия успешно какавидираха над 220 екземпляра. На територията на ПП „Витоша“ са освободени 128 пеперуди Червен аполон – 93 женски и 35 мъжки

екземпляра.(с. Чуйпетлово, с. Боснек, Владайския пролом, местността Черния кос, местността Бялата вода и над Княжево).

Дейност 7: Оценка на въздействието от посещенията в пещерите и разработване на програма от мерки за опазване на пещерната фауна

По Договор ОПОС-02-20/28.01.2013 г. на базата на проучвания от експерти на целия карстов район около с.Боснек е разработена Програма от мерки за опазване на пещерната фауна, която изпълнителя предостави на 3 бр. хартиен носител +CD – 1 бр. Въведени са правила за посещение в пещерите, съобразени с консервационната значимост на тези комплекси и намаляване на антропогенния натиск върху силно уязвимите подземни екосистеми. Изработени са 1000 бр. брошури за Оценка на въздействието от посещенията в пещерите и файлове за печат за изработка на 3 броя информационни табла.

Дейност 8: Възстановяване и ремонт на съществуващата туристическа инфраструктура в Природен парк Витоша

Възстановени и ремонтирани обекти алейна мрежа 20 км и един санитарен възел:

1. Алея: м. Златни мостове - м. Офелиите - х. „Панчо Томов“ - м. Златни мостове
2. Алея: х. „Кумата“ - м. Коняряника - х. „Звездица“ - х. „Еделвайс“ - х. „Кумата“
3. Алея: х. „Малинка“ - х. „Еделвайс“
4. Алея: м. Дендрариума - м. Златни мостове
5. Алея: х. „Планинска песен“ - х. „Бор“
6. Алея: м. Яворова поляна - с. Кладница
7. Санитарен възел в м. Офелиите

Дейност 9: Разработване на специализирана кадастрална карта и на специализиран устройствен план на инфраструктурата в ПП Витоша

Разработване на специализирана карта и регистър на туристическата инфраструктурата в ПП Витоша по Договор № ОПОС 02-35/ 15.10.2013г. Извършено е заснемане на туристическата инфраструктура, обогатяващо и коригиращо наличната база данни на дирекцията в ГИС формат, даващо богата информация за елементите на туризма. Заснетите видове обекти са пътеки, алей, паркинги, сгради, съоразения, основи на сгради, заслони, беседки, естради, пейки, маси, детски съоразения за активен отдих, шезлонги, чешми, информационни табла, насочващи табелки, колова маркировка и др. Дефинирани са точни разположения на стотици обекти на територията на парка с прецизна точност, информация която е липсвала или е била неточна. В регистър са вписани материал на изграждане, етажност, размери, състояние, вид и много други характеристики спрямо самия обект на разглеждане. В резултат на постигнатото ДПП „Витоша“ разполага с подробен списък на разположените елементи на туризма и тяхното състояние, които ще спомогнат за извършването на евентуални анализи и за ежегодната дейност на дирекцията. Предоставените карти на хартия са: Специализирана карта М 1:10 000 /с общо 21 картни листове в разграфка на кадастралната карта/ и Специализирана карта М 1:5 000 /с общо 64 картни листове в разграфка на кадастралната карта/.

Във връзка с изпълнението на дейност "Разработване на СПУП на инфраструктурата в ПП Витоша" е изпратено уведомление до МЗ на МОСВ за невъзможност да бъде изпълнена в сроковете на настоящия проект.

Дейност 10: Изготвяне на воден баланс на територията на ПП „Витоша“

Изготвен е воден баланс за територията на Природен парк „Витоша“ /ОПОС -02-30/19.07.2013 г./. Приложен е методичен подход за оценка на водния и водностопански баланс при интегриран анализ на всички елементи. Анализирани са факторите за формиране на местния климат и са оценени елементите на климата. Извършен е анализ на промяната на факторите при различни периоди за изява на тенденциите. Разработен е модел на водния баланс за периода 1961-1990 г. и 1961-2010 г. и са оценени естествените водни ресурси на реките на територията на Природен парк „Витоша“ и основните водохващания. Оценена е ролята на подземните води и е разработена карта на коефициента на подземно подхранване на реките. Разработена е първата по рода си хидрогеоложка карта на района. Идентифицирани са всички туристически обекти и водопотреблението им. Анализирани са демографското, икономическото развитие и водопотреблението на населените места в района. Разработена е изчислителна схема на използване на водите с отчитане на туристическите центрове, водохващанията, събирателните дериваци, водностопанската система на яз. „Студена“. Разработен е имитационен модел за оценка на уязвимостта на водните ресурси и водоснабдяването при различни сценарии. Създаена е ГИС - Геоинформационна система на елементите и резултати от водния баланс.

Дейност 11: Осъществяване на тематична обучителна програма за посетителите на парка

Осъществяване на тематична обучителна програма за посетителите на парка. Проведени са 100 тематични посещения в парка от изпълнителя „Стил Травел“ ЕООД. Издадени са следните дипляни и плакати: за забележителните дървета в ПП „Витоша“, за петтичинковата върба, скорушата, жълтата тинтява и елвезиевото кокиче, за кафявата мечка, за главоча, за червения аполон, за дневните пеперуди на Витоша и дипляна за пещерите и пещерната фауна. Изработени са 6 вида информационни стикери и още - производство и 10 излъчвания на 70-секунден репортаж за проекта по БНТ 1, производство и 62 излъчвания на 30-секунден спот по БНР – Програма „Хоризонт“ и Радио София., публикации за проекта в печатни издания, вкл. на чужд език.

Дейност 12: Мерки за информация и публичност

Мерки за информация и публичност. Провеждане на две пресконференции – в началото и в края на проекта. Дипляна и стикери за проекта. Изработка и монтаж на билборд в местност Златни мостове. Изработка и поставяне на терен на 11 постоянни обяснителни табели /две за флората, 3 – за фауната и 6 – за възстановените алеи/.

Дейност 13: Организация и управление на проекта

Работа по управление на проекта, вкл. изготвяне на справки, доклади, преглед на докладите на изпълнители и експерти по проекта. Проведено е обучение за служителите на ДПП „Витоша“ за новите промени в ЗОП. Изпратено е искане за промяна в екипа на проекта, във връзка с промени в административната структура и персонала на ДПП „Витоша“. Сключени са трудови договори и допълнителни споразумения с ЕУП и експертите по проекта, спазвайки изискванията на ПМС 330.

Направени са необходимите промени в начина на възлагане на външни услуги и доставки чрез обществени поръчки във връзка със стартирането на нов проект по ОПОС 2007-2013 на ДПП Витоша в края на юли 2012. Сключени са граждански договори. Изпращана е информация в МЗ за промяна в бюджета на проекта. До МЗ е изпратено искане за промяна в екипа на проекта във връзка с назначаването на нов експерт по фауната и координатор по проекта. Изготвен и изпратен до МЗ е вътрешен анализ на рисковете при управлението и изпълнението на дейностите и целите на проекта. Изготвено е регистър на договорите по проекта. Осъществена е проверка на място за изпълнението на проекта от МЗ на ОПОС в периода 14-18.10.2013 г. и 28.10-01.11.2013 г. Получен е ДПМ от междинното звено и е изготвен план за действие по препоръки от получения доклад на проверката. Всички изискани документи са представени в срок. Актуализирана е заповедта № 10 от 31.01.2014 г. за определяне на екипа за управление на проекта и са изготвени нови длъжностни характеристики за управленския екип и за всички експерти по проекта. Подготвяни са редовно искания за средства по проекта. Инструкцията за деловодната дейност и документооборота на ДПП „Витоша“ е променена от 02.01.2014 г. Извършен е анализ на възможностите за изпълнение на всеки от сключените договори с изпълнител със срок на изпълнение в рамките на срока по чл. 5 ал. 1 от ДБФП. Изготвен е анализ на рисковете и възможностите за срочното изпълнение на дейностите (с акцент върху дейност 8).

Дейност 14: Текущ одит на проекта

Изготвяни са текущи одити за всички 9 /девет/ искания за средства по проекта.

- ✓ **ПРОЕКТ „ДЕЙНОСТИ ПО УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ПРИРОДЕН ПАРК ВИТОША” (дейностите са частично приключили, продължава и през 2015 г.)**

Общия брой на дейностите по проекта са 7.

Успешно изпълнените дейности към 31.12.2014 г. са:

Дейност 1. Подпомагане популациите на редки защитени и уязвими видове растения на територията на ПП „Витоша“

*1.1.1. Възстановяване на засегнати и увредени местообитания (91D0 – Мочурни гори, 91E0 – Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* и 9410 – Ацидофилни гори от *Picea* в планинския до алпийския пояс). Дейността включва производство на фиданки от типичните за местообитанията видове и внасянето им в горски територии държавна собственост;*

*1.1.2. Осъществяване на мероприятия за регулиране на вредителите (*Ips typographus*) в смърчовите гори (9410)*

1.2. Устойчиво управление на торфищата (тип местообитание 7140) във връзка с опазване на биоразнообразието, въглеродния баланс и промените на климата. Дейността е насочена към изготвяне на модел за решаване на проблема със загубата на торфищни комплекси и възстановяване на торфища (местообитание 7140 и 91D0 и

преходи между тях) и прилагането му в пилотни участъци на територията на парка (програма 4.1.3 от Плана за управление на ПП „Витоша“). Въз основа на резултатите от картирането по „Натура 2000“ беше направено определяне на фазата на развитието на торфищни комплекси на територията на Природен парк „Витоша“ и оценка на рисковете за тези местообитания. В рамките на проекта беше определена въглеродната поглъщателна способност на торфищата. За един избран обект бяха приложени мерки за възстановяване на водния режим, неизискващи строителство по смисъла на Закона за устройство на териториите. Такива мероприятия са повдигане на водното ниво на дренаращите потоци с каменно прагче или отклоняване и разклоняване на протичащите потоци и насочване на част от оттока към по-засушени участъци.

*1.3. Възстановяване на местообитанието на жълтокоремната бумка (*Bombina variegata*).* Дейността включваше възстановяване и ремонт на изкуствено езеро до заслон „Куртова река“.

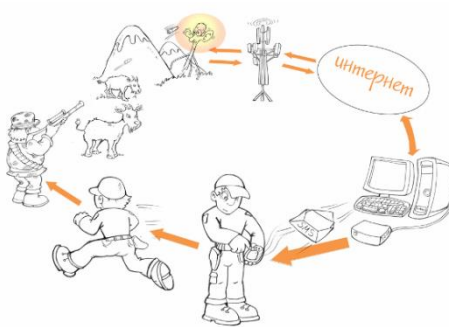
1.4. Поддържане на местообитанията на Европейския лалугер в благоприятно състояние – извършена реинтродукция – улавяне, пренасяне, маркиране и пускане в ограждение на Витоша, окосяване на територията и поддържане на оптимален тревостой.

1.5. Подобряване на миграционните пътища на рибите в Природен парк „Витоша“. Дейността включва проектиране, закупуване на имоти/право на строеж и изграждане на рибни проходи на съществуващи бентове по р. Палакария, подобряване на проходимостта на реките, разработване на ръководство за управление на ихтиофауната в ПП „Витоша“. В реката беше възстановен видът главоч, размножен по проект, финансиран от ОПОС с цел увеличаване на площта на местообитанията му. В рамките на дейността се извърши зарибяване с местни видове (балканска пъстърва и балкански щипок) съгласно препоръката на режим 135 и мерки за опазване на рибите в плана за управление на ПП „Витоша“.

1.6. Разширяване на обхвата на системата за регистриране на изстрели и следене на Балканската дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*), намиращи се извън адаптационната ограда, чрез GPS-GSM нашийници, с цел намаляване на риска от браконьерство. Дейността включва основно поставяне на нови стълбове с телекомуникационна техника за улавяне и предаване на данни за наличие на изстрели, закупуване и поставяне на GPS-GSM нашийници на диви кози. Частично изпълнена, продължава и през 2015 г. Има закъснение по съгласувателни и технически причини за разширяване на системата за изстрели.

1.7. Разработване на система от постоянни пробни площи за представителни видове и местообитания и територии за установяване на антропогенното въздействие върху тях. Дейността включва създаване на методология и избор на постоянни пробни площи за всички видове природни местообитания и за видовете *Trollius europaeus* и *Lilium jankae*, срещани се в ПП „Витоша” и тяхното залагане на място (подземни малки метални маркери в ъглите на пробните площи). За най-разпространените местообитания са заложени и пробни площи за установяване на промените вследствие на антропогенни дейности.

Дейност 2. Туристическа инфраструктура и капитално строителство

2.1. Ремонт и възстановяване на туристическата инфраструктура, което включва:

2.1.2. Ремонт и възстановяване на алейната мрежа на Природен парк „Витоша”. Беше ремонтирана и възстановена част от съществуващата 300-километрова мрежа от туристически алеи, включително в припарковата зона по подходите към парка в района на Бистрица, Княжево, Владая, Бояна, Драгалевски манастир и други. По тази дейност са извършени СМР по 5 бр. алеи с обща дължина

16,5 км. С удължен срок за 2015 г. е алея (с. Бистрица-кв.Бояна) с дължина 12,5 км, за която предстои процедура по избор на изпълнител и извършване на СМР.

Възстановяване и ремонт на част от съществуващите дървени конструкции - мостове, скари, парапети и други по туристическите пътеки.

2.1.3. Ремонт на заслони – ремонт и възстановяване на 25 бр. заслона на територията на парка в различни части на планината.

2.1.4. Ремонт на чешми – ремонт и възстановяване на 30 бр. чешми на територията на парка в различни части на планината;

2.1.5. Оформяне на основните подходи към парка – изграждане на 20 бр. подходи с информационни табели;

2.1.7. Ремонт и възстановяване на туристически указателни табели – над 650 бр.

2.2. Отлагане върху терена, стабилизиране и трайно маркиране на границите на парка

2.3. Определяне, маркиране и изнасяне (на терен) на информация за одобрени маршрути и места за практикуване на екстремни и алтернативни спортове - веломаршрути, скално катерене, конен туризъм. На терен бяха поставени информационни табла, насочващи табели, обозначителни марки с боя и/или табели.

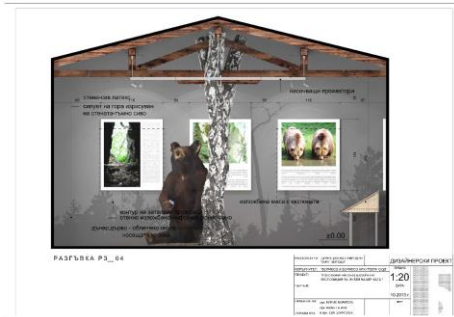
2.4. Подсигуряване на достъпа в парка за хора с увреждания. Дейността включва избор на подходящи съществуващи обекти и места, възстановяване и адаптиране на специализирани маршрути и съоръжения - „Разработване на концепция “ВИТОША – ДОСТЪПНА ЗА ВСИЧКИ” за осигуряване на достъп за хората с увреждания в ПП Витоша, включително избор на подходящи съществуващи обекти и места и разработване на техническа документация за възстановяване и адаптиране на специализирани маршрути и съоръжения”. Готова концепция и изграждане на 5бр. площадки за развлечения и отдих за хора с увреждания.

Дейност 3. Интерпретация и образователни програми

3.1. Ремонт и обогатяване на експозициите на музеите в Природен парк „Витоша”. Дейността включва разработване на проект за дизайн на експозициите,

практическо изпълнение, вкл. изработка на макети на животни и растения, експозиционни табла, озвучаване със звукови ефекти, осветяване на експозициите и ремонтни работи в трите музея (на мечката, водното конче и совите). Във връзка със съдебен спор за сградите на музеи на совата и водното конче дейността не е осъществена. Предстои да се извърши през 2015 г.

3.2. *Оборудване на Детския екоstationар „Белите брези”, изграден по проект „Възраждане и запазване на традиционни строителни техники и умения, използвани в България”, финансиран със средства на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП) и изпълняван в партньорство с Norwegian Crafts Development – Норвегия. Стационарът е изграден, за да изпълнява информационна, образователна и изложбена функция. Екоstationарът е собственост на Дирекцията на ПП „Витоша” и тя организира работата му.*

3.3. *Издаване на „Определител на дневните пеперуди в Природен парк „Витоша”.*

3.4. *Издаване на „Определител на земноводните и влечугите в Природен парк „Витоша”.*

3.5. *Разработване на интерпретационна програма за флората на Природен парк „Витоша” и ръководство към нея. Интерпретационната програма и ръководството са ориентирани към различни възрастови групи, като включват различни сценарии за поднасяне на информация за растителния свят на планината по подходящ и оригинален начин и игрови модели.*

София, 2013 г.
Дирекция на Природен парк „Витоша“
Библиотека „Витоша“

- 3.6. Издаване на рекламни материали за ПП «Витоша» (значки, стикери и др.);
3.7. и 3.8. Разработване и издаване на рекламни и информационни материали за Природен парк „Витоша”, вкл. на чужди езици.

- 3.9. Издаване на обобщаващо издание за природното богатство на Природен парк „Витоша”.
3.10. Разработване на система и програма за работа с доброволци.

Дейност 4. Планиране и оптимизиране на управлението

4.1. Актуализация на плана за управление на Природен парк „Витоша” - проучвания, изследвания, инвентаризации, анализ на наличната информация, теренни проучвания и изработване на карти, оценка на състоянието на компонентите на околната среда, изготвяне на актуализирани планове за управление и приложенията към тях, разходи във връзка с определяне на норми, режими, условия, зони, организиране на обществени обсъждания/консултации и организация на необходимите срещи. Дейността включва развитие на Географска информационна система на ПП

„Витоша“; социологическо проучване на общественото мнение; мониторинг на туристическия поток; геодеизно заснемане на пещерата Духлата с цел осигуряване на сигурността на посетителите.

4.2. Установяване на находищата на дивата котка (*Felis silvestris*) на територията на Природен парк „Витоша“ с цел набелязване на мерки за опазването им. Чрез ротация през определено време се преместват 30 бр. фотокапани, така че да обхванат цялата територия – местообитания на дивата котка. Свалена и обработена информация. Предоставена на ДПП „Витоша“. Статистически данни за установени видове. Анализи и изводи.

4.3. Разработване на проект за рекултивация на каменните кариери в районите на селата Владая, Мърчаево, Рударци и Кладница и осигуряване на безопасност на туристите. Бяха извършени дейности, гарантиращи безопасността на туристите - поставяне на огради, дървени парапети и предупредителни табели.

4.4. Определяне на нови туристически атракции - предпроектно проучване и проектиране на инфраструктура, свързана с туризма. Разработени са идейни и технически

проекти на 8 нови туристически атракции в югозападната част на ПП „Витоша“ (дейност приключила 2013 г.)

4.5. Закупуване на техника за нуждите на управлението на Природен парк „Витоша“. (частично изпълнена)

Разпространение на информация и осигуряване на публичност на проекта сред обществеността, съобразно задължителните изисквания за изпълнение на мерките за информация и публичност от бенефициентите на ОПОС.

Дейностите, които продължават и през 2015 г. са:

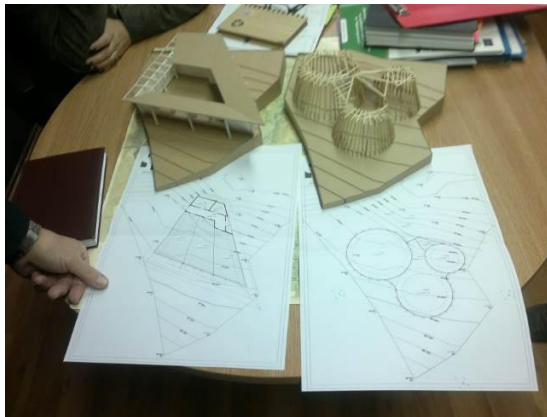
Дейност 1.6. Инсталиране на контролни точки на системата за регистриране на изстрели в Природен парк Витоша; Разработване и монтиране на системи от камери за контрол на браконьерството;

Поддейност 2.1.2. Ремонт на алеи – ремонт и възстановяване на 6 алеи на територията на парка, Ремонт на алеи и инфраструктура при подход към парка от с. Железница и в м. Плажа край с. Бистрица;

Поддейност 2.1.6. Ремонт и възстановяване на стълбова маркировка по 11 туристически маршрути;

Поддейност 2.1.8. Ремонт и възстановяване на кътове за отдих и др. допълнителни елементи – 5 къта за отдих;

Дейност 2.5. Изграждане на размножителен център за редки видове - адаптационна волиера в м. Белите брези. Дейността ще се извърши в границите на съществуващо дворно място в района на местността „Белите брези“. Ще бъдат изградени адаптационни волиери за видове от приложения 2, 2а и 3 на Закона за биологичното разнообразие, които след адаптиране ще бъдат освобождавани в парка. Дирекцията на Природен парк „Витоша“ ще осъществява стопанисването му и дейностите в него. Предстои изпълнение 2015 г.

Дейност 3.1. Ремонт и обогатяване на експозициите на музеите в ПП „Витоша“ – ремонт на Музея на мечката;

Дейност 4.1. Актуализация на ПУ на ПП „Витоша“ – м. декември е сключен договор с изпълнител. Предоставена е цялата налична информация и база данни от ДПП, проведени са работни срещи по стартиране на проекта;

Дейност 4.6 Закупуване и ремонт на сграда до 400 кв. м за нуждите на администрациите на ПП Витоша в границите на парка. Беше отхвърлена сграда в района на с. Боснек. Проучват се възможности чрез Столична община и Областна администрация София град за предоставяне на сграда на територията на Витоша, за целите на управление на парка и превръщането им в музеи на совата и водното конче (във връзка със съдебен спор на досегашните сгради и вероятността да не се намери решение в близко време).

✓ ПРОЕКТ ЛАЙФ +

А.1. Подробно проучване на място на зоните за възстановяване в целевите райони на проекта – съвместно с ДЛС Витошко-Студена и ДГС София са избрани местата за възстановяване на местообитания.

С.1. Възстановяване на крайречни местообитания и влажни зони; С.1.3. Възстановяване на местообитанията чрез засаждане на семена и резници от местни дървесни/храстови видове. Поддръжка на 1-ва година – създадена е култура от бяла върба на площ 5 дка, която е предадена на ДЛС Витошко-Студена за стопанисване. Извършени са два неуспешни опита за създаване на клекова култура над с. Ярлово, вследствие на което е извършено директно засяване на клекови семена в площадките на клековите фиданки. Отчетено е около 20% покълване на семената на площ от 57 дка. ДПП Витоша поема ангажимент за отглеждането на семеначетата с доброволци. Извършено е и попълване на съществуващо клеково насаждение в района на х. Алеко, на площ от 3 дка. Културата е предадена на ДГС София за стопанисване.

С.2. Възстановяване на характерни растителни видове в целевите местообитания – Произведени са 70 броя индивиди от водна детелина, които са засадени на територията на парка в мочурливи местообитания на обща площ 0,06 ха, а също и 180 броя кръглолистна росянка на обща площ 0,12 ха. Степента на прихващане на засадените през есента на 2014 г. растения водна детелина и росянка е висока, състоянието на растенията е добро.

С.3. Защита на целевите местообитания чрез специализирана инфраструктура - Изработени са 5 броя информационни табла за консервационните дейности по проекта: с. Чуйпетлово – 2 бр; тур. ц-р Алеко – 1 бр.; х. Кумата – 1 бр. и м. Конярника – 1 бр.

Изградени са 300 м дървени скари за преминаване в мочурливи и влажни местообитания: м. Платото, м. Конярника, м. Ветровала, м. Офелиите;

Изградени са 1500 м дървени парапети срещу навлизане на МПС - м. Златни мостове; м. Симеоновски езера; за съхранение на новозасадени смърчови култури - тур. ц-р Алеко, и др.

Изградени са 12 моста с обща дължина 76 м – под информационен център на МОСВ, по обиколната алея между Бояна и Драгалевци, край с. Боснек, в м. Паша Бунар над Драгалевци, над Драгалевския манастир, над с. Бистрица, в района на х. Алеко, на Златни мостове.

От началото на проекта са изградени и/или следните туристически кътове: в м. Кало над Кладница, в м. Бялата вода, в м. Офелии и м. Златни мостове, като последните два вкл. и детски съоръжения.

Отпечатани и поставени са 10 информационни табели за отпадъците – поставени на различни места в парка, на които са провеждани мероприятия за Деня на парковете.

Изработени и поставени са и 10 информационни табла за посетителите – на различни места в парка; изработени са 70 броя забранителни табели – 40 бр. за забрана за преминаване на МПС и 30 броя за забрана за изхвърляне на отпадъци. Голяма част от тях са поставени на различни места в парка.

С.4. Премахване на антропогенни отпадъци от целевите местообитания – организирани са четири еднокдневни акции за почистване на различни пунктове на територията на парка. Извършено е и почистване на незаконно сметище под м. Тихия кът с професионална техника, по време на което са изнесени близо 80 кубика отпадъци – строителни и битови.

D.2.2. Поставяне на информационни табла за проекта - Две табла с описание на целите и дейностите по проекта с логото на Life+ са поставени на територията на парка.

D.4. Регионална прес конференция и работа с медиите - Проведена е регионална пресконференция на 18.06.2014 г. в сградата на ДПП Витоша. Изнесена е презентация с дейностите по проекта пред журналисти. Публикувани са материали във вестник Новинар, списание Гора, вестник Българска армия и вестник Българска гора.

D.5. Журналистически пътувания – Взето е участие в журналистическо посещение на територията на парка, на 18.09.2013 г., обектите на което бяха засадените индивиди от росянка и водна детелина в м. Коняръника, а също и изградените туристически дървени скари там.

D.6. Годишни срещи с местните заинтересовани страни - Проведени са три срещи с местни заинтересовани страни, и трите в детски екоstationар „Бели брези” на Витоша.

Датите са 27.10., 29.11 и 12.12.2013 г. По време на тях е изнесена презентация за дейностите по проекта.

D.8.2. Организиране на изложба в 10 български града – ДПП Витоша беше домакин на пътуваща изложба с информация за проекта. Изложбата беше представена в Детски Екоstationар „Бели брези” на територията на парка, в периода 25.10 – 05.11. 2014 г. Приблизителен брой хора, които са я видели – 600 души.

✓ **ПРОЕКТ ПОВИШАВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА И РАЗШИРЯВАНЕ КОМПЕТЕНТНОСТТА НА СЛУЖИТЕЛИТЕ ОТ ДПП „ВИТОША”, ЧРЕЗ ОБУЧЕНИЯ (дейностите са приключили)**

В рамките на проект „Повишаване на квалификацията и разширяване компетентността на служителите от ДПП „Витоша”, чрез обучения” бяха реализирани 5 основни дейности:

Дейност 2: Провеждане на обучения за професионално развитие от Института по публична администрация;

Дейност 3: „Организация и провеждане на обучение за развитие на умения за работа в екип с примерна тема: „Изграждане, управление, развитие и работа в екип”, от външна обучителна организация;

Дейност 4: Организация и провеждане на специализирано обучение с примерна тема „Музейна и туристическа анимация”, от външна обучителна организация;

Дейност 5: Организация и провеждане на обучение за работа с геопространствени данни (GIS), от външна обучителна организация;

Дейност 6: Провеждане на специализирано компютърно обучение Adobe Photoshop за придобиване на специфични познания и разширяване на компетентността, от външна обучителна организация;

Дейност 2. Провеждане на обучения за професионално развитие от Института по публична администрация.

Обученията в тази дейност бяха по следните направления:

Управленски умения

- Курс „Управление на човешките ресурси, сигнатура (УА-3) ;
- Публични политики
- Курс „Прилагане на административно процесуалния кодекс” (сигнатура ПП-5-2, неюристи);

Е-правителство

- Семинар „Електронни документи и електронен подпис” (сигнатура ЕП-5);

Компютърни компетенции

- Курс „Електронни таблици с MS EXCEL” (надграждащ), (сигнатура ИТО-3);
- Курс „Презентационни умения MS POWER POINT (базов курс), (сигнатура ИТО-7);

Езикови обучения

- Курс „Презентационни умения” на английски език (сигнатура 3-14-4-1, 10).

Обученията в които участваха служители на ДПП „Витоша“ участваха са следните:

- ИТО-3-2014 ЕЛЕКТРОННИ ТАБЛИЦИ С MS EXCEL (надграждащ) – 4 обучения;
- ИТО-5-2014 ПРЕЗЕНТАЦИОННИ УМЕНИЯ. MS POWER POINT (базов курс) – 4 обучения.
- УА-3-2014 УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ – 1 обучение;
- ЕП-5-2014 ЕЛЕКТРОННИ ДОКУМЕНТИ И ЕЛЕКТРОНЕН ПОДПИС – 2 обучения;
- ЧЕО-10/2014 ПРЕЗЕНТАЦИОННИ УМЕНИЯ (на английски език) – 1 обучение.

Всички служители, участвали в обученията получиха сертификати, като 60% от обучените са жени.

Постигнати цели, резултати и изпълнение на индикатори, заложиени в проекта

1. Постигнати резултати:

- Проведени 12 обучения по 5 теми;
- Обучени 35 служители на ДПП „Витоша”;
- Повишена квалификация, мотивация и надграждане на знания.

2. Постигнати Индикатори за изпълнение на резултатите:

- Брой лица, участници във всички обучения – 35 (повечето от служителите са участвали в повече от едно обучение);
- % обучени жени от общия брой обученици – (60 %);
- Брой лица, приключили успешно – 35;
- Брой издадени Сертификати – 35, в процентно съотношение 100%.

Чрез реализацията на тази дейност, служители на ДПП „Витоша” се повиши професионалната квалификация на служителите от ДПП „Витоша“, в съответствие със спецификата на техните служебни задължения и отговорности.

Дейност 3. „Организация и провеждане на обучения за развитие на умения за работа в екип“ с примерна тема: „Изграждане, управление, развитие и работа в екип”

В рамките на тази дейност беше проведено обучение от външна фирма (СНЦ „ЕВРОПЕЙСКИ ЦЕНТЪР В ПОДКРЕПА НА БИЗНЕСА“), в което взеха участие 16 служители на ДПП „Витоша“ (В обучението по дейността бяха заявили участие 18 служители на парка. Двама от служителите, включени в списъка бяха в болнични за гледане на дете, поради което служителите, които взеха участие в обучението са 16.)

Постигнати цели, резултати и изпълнение на индикатори, заложи в проекта

1. Постигнати резултати:

- Проведено обучение на тема: „Изграждане, управление, развитие и работа в екип”;
- Обучени 16 служители на ДПП „Витоша”;
- Повишена квалификация, мотивация и надграждане на знания.

2. Постигнати Индикатори за изпълнение на резултатите:

- Брой лица, участници в обучението – 16;
- Брой проведени обучения - 1
- % обучени жени от общия брой обученици – 10 жени (62,5 %);
- Брой лица, приключили успешно – 16;
- Брой издадени Сертификати – 16, в процентно съотношение 100%;

Чрез проведеното обучение служителите на ДПП „Витоша” имаха възможност да овладеят уменията за работа в екип, което ще подобри процесите и функционалните връзки вътре в администрацията.

Дейност 4: Организация и провеждане на специализирано обучение с примерна тема „Музейна и туристическа анимация”, от външна обучителна организация.

В рамките на тази дейност беше проведено обучение от външна фирма (ЦПО „Знание“ ЕООД), в което взеха участие 12 служители.

Постигнати цели, резултати и изпълнение на индикатори, заложи в проекта

1. Постигнати резултати:
 - Проведено обучение на тема: „Музейна и туристическа анимация”;
 - Обучени 12 служители на ДПП „Витоша”;
 - Повишена квалификация, мотивация и надграждане на знания.
2. Постигнати индикатори за изпълнение на резултатите:
 - Брой лица, участници в обучението – 12;
 - Брой проведени обучения – 1
 - % обучени жени от общия брой обучени – 7 жени (58,3 %);
 - Брой лица, приключили успешно – 12;
 - Брой издадени сертификати: 12, в процентно съотношение 100%;

Специализираното обучение „Музейна и туристическа анимация” запозна служителите на парка с възможностите за поднасяне на информация по подходящ за възрастовата група начин, с техниката на анимацията и запомнящи се демонстрации. Чрез реализацията на тази дейност, служителите на ДПП „Витоша” придобиха специфични умения и познания да интерпретират музейна експозиция, в частност музейните експозиции, намиращи се на територията на парка, както и умения да провеждат туристически пешеходни турове.

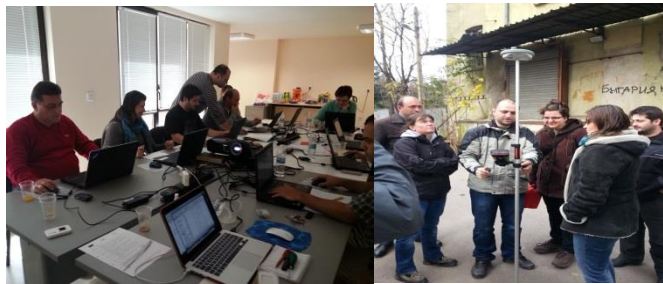
Дейност 5. Организация и провеждане на обучение за работа с геопространствени данни (GIS), от външна обучителна организация.

В рамките на тази дейност беше проведено обучение от външна фирма („ЙОАНА 05“ ЕООД), в което взеха участие 9 служители.

Постигнати цели, резултати и изпълнение на индикатори, заложи в проекта

1. Постигнати резултати:
 - Проведено обучение на тема: „Работа с геопространствени данни (GIS)”;
 - Обучени 9 служители на ДПП „Витоша”;
 - Повишена квалификация, мотивация и надграждане на знания.
2. Постигнати индикатори за изпълнение на резултатите:
 - Брой лица, участници в обучението – 9;
 - Брой проведени обучения – 1
 - % обучени жени от общия брой обучени – 4 жени (44,46 %);

- Брой лица, приключили успешно – 9;
- Брой издадени сертификати – 9, в процентно съотношение 100%

Чрез това обучение служителите придобиха специфични познания и умения за работа с технологията на географската информационна система (ГИС), изготвяне на картографски анализ, изготвяне на карти, представящи в обобщен и синтезиран вид разпространението, териториалното разпределение и състоянието на биологичното разнообразие.

Дейност 6. Провеждане на специализирано компютърно обучение Adobe Photoshop за придобиване на специфични познания и разширяване на компетентността, от външна обучителна организация.

В рамките на тази дейност беше проведено обучение от външна фирма „Трейн Софт“ ЕООД), в което взеха участие 8 служители.

Постигнати цели, резултати и изпълнение на индикатори, заложиени в проекта

1. Постигнати резултати:

- Проведено обучение на тема: „Специализирано компютърно обучение Adobe Photoshop”;
 - Обучени 8 служители на ДПП „Витоша”;
 - Повишена квалификация, мотивация и надграждане на знания.
2. Постигнати индикатори за изпълнение на резултатите:
- Брой лица, участници в обучението – 8;
 - Брой проведени обучения – 1
 - % обучени жени от общия брой обучени – 5 жени (62,5 %);
 - Брой лица, приключили успешно – 8;
 - Брой издадени сертификати – 8, в процентно съотношение 100%.

Чрез провеждането на това обучение служителите имаха възможност да придобият специфични умения и познание за работа с компютърната програма Adobe Photoshop - запознаване с принципната концепция на Adobe Photoshop за създаване и редактиране на графични изображения.

Реализираните в рамките на проекта обучения са съобразени със спецификата на работа, на служителите на ДПП „Витоша, както и с техните функции и изпълняваните от тях задачи. Обученията допринесоха за надграждане на знанията и уменията на служителите, за повишаване на квалификацията и придобиване на специфични познания за укрепване на капацитета на ДПП „Витоша”.

➤ **УСВОЕНИ СРЕДСТВА;**

- **ОБЩА РЕАЛИЗАЦИЯ ПО ПРОЕКТИ С ВЪНШНО ФИНАНСИРАНЕ ПРЕЗ 2014 Г. – 3 794 208,22 лв.** (в т.ч. неразплатени от ИАГ към 31.12.2014 г. – **1 053 485,89 лв.**)
- **ОБЩА РЕАЛИЗАЦИЯ ПО БЮДЖЕТ 2014 г. – 53 000 лв.**
- **РЕАЛИЗИРАНИ ДОГОВОРИ - НАД 200 бр.**

ПО БЮДЖЕТ – общо с договори 33 бр – 96904,24 лв

- **ГРАЖДАНСКИ ДОГОВОРИ ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА- 13 бр.– 13 547,88 лв**
- **ДОГОВОРИ ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА – 20 бр. -83 356,36лв.**
- **В това число ДОГОВОРИ ЗА АБОНАМЕНТНА ПОДДРЪЖКА – 7бр. – 2107,20 лв/месец. общо 14750.40лв.**

ПО ПРОЕКТИ С ВЪНШНО ФИНАНСИРАНЕ

Проект „Опазване и възстановяване на II типа природни местообитания край реки и влажни зони в 10 Натура 2000 места в българските гори“ LIFE+ (**40 988,16 лв.** включени в бюджета) – **приключил 2014 г.**

Проект „Изпълнение на приоритетни дейности от Плана за управление на Природен парк „Витоша“ – Фаза II“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.“ – **приключил 2014 г.**

- Реализирани договори по дейности през 2014 г.– **24 бр.**(9 бр. сключени през 2014 г.) с реализация през годината **1 428 477,65 лв.** (в т. ч. неразплатени от ИАГ – **638 905,30 лв.**)

Проект „Дейности по устойчиво управление на Природен парк „Витоша“, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.“ – **продължава и през 2015 г.**

- Реализирани договори по дейности през 2014 г – **135 бр.** (41 бр. сключени през 2014 г.) с реализация през годината **2 284 228,19 лв.** (в т. ч. неразплатени от ИАГ – **410 957,53 лв.**)

Проект „Повишаване на квалификацията и разширяване компетентността на служителите от ДПП „Витоша”, чрез обучения” - Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд – **приключил 2014 г.**

- Сключени договори по дейности – **8 бр.**
- Проведени 12 обучения по 5 теми и обучени 16 служители от ДПП, някои в повече от един курс.
- 35 сертификата от обучения в ИПА („Управление на човешките ресурси“; „Електронни документи и електронен подпис“; „Електронни таблици с MS EXCEL“; „Презентационни умения MS POWER POINT (базов курс); „Презентационни умения на английски език“)
- 45 сертификата от специализирани обучения („Изграждане, управление, развитие и работа в екип“; „Музейна и туристическа анимация“; „Работа с геопространствени данни (GIS)“; „Специализирано компютърно обучение Adobe Photoshop за придобиване на специфични познания и разширяване на компетентността“)

Общо изпълнение 2014 година – 40 514,22 лв. (неразплатени към 31.12.2014 – 3623,06 лв.)

➤ **ВЕРИФИЦИРАНИ И ВЪЗСТАНОВЕНИ СРЕДСТВА**

Изготвени са справки в таблична форма, дадени в приложение по проекти:

Приложение 1 Проект: № DIR-5113326-4-98 “Изпълнение на приоритетни дейности от плана за управление на Природен парк Витоша” (ОПОС 1);

Приложение 2 Проект: „Изпълнение на приоритетни дейности от Плана за управление на Природен парк Витоша – Фаза II“ (ОПОС 2)

Приложение 3 Проект: № DIR-5113326-4-98 “Дейности по устойчиво управление на природен парк Витоша” (ОПОС 3)

Приложение 4 Проект: „Повишаване на квалификацията и разширяване компетентността на служителите от ДПП „Витоша”, чрез обучения” - Оперативна програма „Административен капацитет”

Снежана Петрова
Директор на ДПП „Витоша“